

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Ολοκληρωμένες εδαφικές επενδύσεις — μια πρόκληση για την πολιτική συνοχής της ΕΕ μετά το 2020»

(2018/C 176/10)

Εισηγητής: ο κ. Peter OSVALD (CZ/PSE), δημοτικός σύμβουλος Plzeň

Έγγραφο αναφοράς: ά.α.

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,

1. υπογραμμίζει ότι οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές επηρεάζονται άμεσα από την υλοποίηση εργαλείων της πολιτικής συνοχής, όπως οι ολοκληρωμένες εδαφικές επενδύσεις (ΟΕΕ), δεδομένου του γεγονότος ότι αφενός αποτελούν τους κύριους δικαιούχους της εν λόγω πολιτικής και, αφετέρου, συμμετέχουν άμεσα στη διαχείριση της εφαρμογής της στο πλαίσιο της επιμερισμένης διαχείρισης. Αρκετά χρόνια μετά την εισαγωγή του εργαλείου των ΟΕΕ στην περίοδο προγραμματισμού 2014-2020 και λαμβανομένης υπόψη του εκτεταμένου δυναμικού της για τη δημιουργία συνεργειών στον τομέα των επενδύσεων κατά τη χρήση των ΕΔΕΤ, η ΕτΠ παρουσιάζει μια γνωμοδότηση πρωτοβουλίας σχετικά με αυτό το θέμα. Η ΕτΠ φρονεί ότι η πείρα που έχουν αποκτήσει μέχρι σήμερα οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές από την εφαρμογή αυτού του μέσου, τόσο όσον αφορά τα επιτυχημένα παραδείγματα όσο και τις προκλήσεις που έχουν αντιμετωπίσει, θα πρέπει να αξιοποιηθεί πλήρως και να συνεκτιμηθεί εν όψει του νομοθετικού πλαισίου για την περίοδο μετά το 2020.

Επίτευξη των στόχων της πολιτικής για τη συνοχή και τοποκεντρική προσέγγιση

2. τονίζει ότι η πολιτική συνοχής της ΕΕ πρέπει να προσαρμοστεί στις πραγματικές συνθήκες και απαιτήσεις της εκάστοτε περιοχής, προκειμένου να συμβάλει αποτελεσματικότερα στην επίτευξη των στόχων της ΕΕ και στη δημιουργία ευρωπαϊκής προστιθέμενης αξίας, στη βελτίωση των κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών και των απαιτήσεων για όλους τους πολίτες της ΕΕ, καθώς και στην εξάλειψη των ανισοτήτων. Επομένως, δεν πρέπει μόνο να αντιμετωπίζει με βιώσιμο και στοχοθετημένο τρόπο τα προβλήματα μιας περιφέρειας, αλλά και να αξιοποιεί στο έπακρο τις δυνατότητες και τις ιδιαιτερότητές της. Το σημαντικότερο είναι ότι πρέπει να δίδει προτεραιότητα στην περιφερειακή πολιτική και ανάπτυξη, και ειδικότερα στις ανάγκες της περιφέρειας σε αντιπαράβολη με τις ανάγκες των επιμέρους τομέων. Η σημερινή πολύπλοκη μορφή της την απομακρύνει από τον πραγματικό, αρχικό της στόχο. Η περιεκτικότητα και η πολυπλοκότητά της καθίστανται θεμελιώδες εμπόδιο που παρακωλύει την αποτελεσματική και ευέλικτη εφαρμογή της πολιτικής για τη συνοχή σε τοπικό και σε περιφερειακό επίπεδο·

3. επισημαίνει ότι, εάν πραγματικά επιθυμούμε να καταστήσουμε αποτελεσματικότερη την πολιτική συνοχής, μεταξύ άλλων όσον αφορά τη συνέργεια, και να επιτύχουμε τη βέλτιστη αξιοποίηση του δυναμικού της εκάστοτε περιφέρειας, το σύστημα σχεδιασμού των αναγκών των ΕΔΕΤ πρέπει να τροποποιηθεί σημαντικά, έτσι ώστε -όταν το ζητούμενο είναι η επίτευξη των μελλοντικών στόχων της ΕΕ και η δημιουργία ευρωπαϊκής προστιθέμενης αξίας- να υπερισχύει μια τοπική και περιφερειακή προσέγγιση βασισμένη στις τοπικές συνθήκες («τοποκεντρική προσέγγιση») έναντι μιας εθνικής προσέγγισης και διαφόρων κοινών εθνικών προτεραιοτήτων·

4. ζητεί να χρησιμοποιηθούν αποτελεσματικά στο πλαίσιο της πολιτικής για τη συνοχή στοιχεία της αρχής της επικουρικότητας και της επιμερισμένης διαχείρισης. Βάσει των αρχών αυτών, η ΕΕ θα πρέπει να περιορίζεται στον καθορισμό γενικών στόχων (αυτών που επιθυμεί να επιτύχει η ΕΕ στο σύνολό της), αλλά ο τρόπος επίτευξης των εν λόγω στόχων θα πρέπει να καθορίζεται σε τοπικό και σε περιφερειακό επίπεδο ανάλογα με τις ιδιαίτερες συνθήκες και τις δυνατότητες της εκάστοτε περιοχής, οι οποίες αλλάζουν με την πάροδο του χρόνου·

5. παρατηρεί ότι η ενίσχυση της τοποκεντρικής προσέγγισης συνεπάγεται πιο τακτική επικοινωνία με τις υπηρεσίες της Επιτροπής, και ιδίως με τη ΓΔ Regio και τις ελεγκτικές αρχές, διότι θα πρέπει να επικοινωνούν απευθείας όχι μόνο με τους εθνικούς φορείς αλλά και με τα τοπικά και τα περιφερειακά όργανα. Περιορίζει επίσης τη δυνατότητα καθιέρωσης μοντέλων γενικής χρήσης τα οποία -παρότι καθιστούν τη διαχείριση και την εποπτεία απλούστερες και φθηνότερες- απομακρύνουν, ωστόσο, σημαντικά την πολιτική συνοχή από τους δικαιούχους της. Ωστόσο, η εφαρμογή ολοκληρωμένων εδαφικών προσεγγίσεων με βάση την ενεργό συμμετοχή των πολιτών της ΕΕ θα έχει σαφή αντίκτυπο όσον αφορά τη δημιουργία ευρωπαϊκής προστιθέμενης αξίας για τους εν λόγω πολίτες, γεγονός το οποίο πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα τόσο για την Επιτροπή όσο και για όλα τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και τα κράτη μέλη·

6. επισημαίνει ότι, εάν επιθυμούμε να οικοδομήσουμε μια ΕΕ για τους πολίτες, πρέπει να αντλούμε τις πολιτικές μας από τους οικισμούς, ανεξαρτήτως του μεγέθους τους, δηλαδή από τις τοπικές κοινότητες και από τις περιφέρειες, εφόσον οι οικισμοί αυτοί εκπληρώνουν έναν θεμελιώδη και μοναδικό ρόλο για τους πολίτες όσον αφορά την ποιότητα της ζωής τους, το περιβάλλον, την εκπαίδευση, την απασχόληση, τις κοινωνικές υπηρεσίες και την υγεία, τον πολιτισμό και ούτω καθεξής. Καθώς βρίσκονται πλησιέστερα στους πολίτες, αντιλαμβάνονται καλύτερα τα αιτήματα των πολιτών και είναι σε θέση να έχουν μεγαλύτερη επίγνωση των μεταβολών στις κοινωνικές και τις δημογραφικές δομές. Δημιουργούν τις προϋποθέσεις για την ποιότητα ζωής των κατοίκων, λαμβάνοντας υπόψη τα συμφέροντα και τις προτεραιότητές τους και δημιουργώντας κατ' αυτόν τον τρόπο αδιαμφισβήτητη ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία·

7. ως εκ τούτου, τονίζει ότι η περιφερειακή πολιτική και η περιφερειακή διάσταση της πολιτικής συνοχής δεν έχουν απλώς άμεσο και απότομο αντίκτυπο στους πολίτες, καθιστώντας την ίδια την ΕΕ σημαντικότερη για τους πολίτες της, αποδεικνύοντας τα πραγματικά οφέλη της για τη ζωή τους και συμβάλλοντας στην εξάλειψη των οικονομικών και μη οικονομικών ανισοτήτων, αλλά, πρωτίστως, δημιουργούν τις βασικές προϋποθέσεις για την εφαρμογή άλλων πολιτικών της ΕΕ. Ως εκ τούτου, η ΕτΠ κρίνει απαραίτητο η ίδια η εφαρμογή της περιφερειακής πολιτικής συνοχής να θεωρείται αδιαμφισβήτητη ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία, όπως π.χ. η στήριξη της επιστήμης και της έρευνας θεωρείται από μόνη της ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία. Ως αποτέλεσμα αυτού, κατά την εφαρμογή της περιφερειακής πολιτικής συνοχής δεν θα πρέπει να απαιτείται απόδειξη της ευρωπαϊκής προστιθέμενης αξίας για μεμονωμένους τύπους δραστηριοτήτων ή ακόμη και για επιμέρους έργα αλλά, αντιθέτως, θα πρέπει να εξετάζεται η συνολική συμβολή της, λαμβάνοντας υπόψη τόσο τις οριζόντιες όσο και τις κάθετες συνέργειες·

8. επισημαίνει ότι, προκειμένου να βελτιωθεί η αντίληψη των πολιτών σχετικά με την πολιτική συνοχής και για την ίδια την ΕΕ, τα έργα που υλοποιούνται στο πλαίσιο της εν λόγω πολιτικής θα πρέπει να είναι όσα αποφέρουν στους πολίτες πραγματικά οφέλη τα οποία και αντανακλούν τις απαιτήσεις τους. Επομένως, θα πρέπει να θεσπιστεί περιφερειακή πολιτική συνοχής για όλες τις μορφές οικισμών, από τις κοινότητες ως και τις περιφέρειες, συμπεριλαμβανομένων των εξόχως απόκεντρων περιφερειών, θα πρέπει δε να λαμβάνεται υπόψη η επιτόπια κατάσταση αλλά και οι δυνατότητες και οι ανάγκες του εκάστοτε οικισμού όσον αφορά τον χρόνο, τις συνθήκες και την τοποθεσία. Συνεπώς, θα πρέπει να υιοθετηθεί μια προσέγγιση από τη βάση προς την κορυφή και να αξιοποιηθεί στο μέγιστο το δυναμικό μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης και αμοιβαίων συνεργειών. Το τοπικό και το περιφερειακό επίπεδο και οι λειτουργικές περιοχές που εκτείνονται σε πολλά διοικητικά ή στατιστικά πεδία θα πρέπει να διαδραματίσουν βασικό ρόλο στη διαδικασία επίτευξης συνεργειών και ολοκλήρωσης (λαμβάνοντας υπόψη τους λογικούς δεσμούς με τις γειτονικές περιφέρειες και τα συμφέροντα ή τις απαιτήσεις των χαμηλότερων εδαφικών μονάδων), καθώς συνδυάζουν σαφή σχεδιασμό και στρατηγικές με γνώση των τοπικών συνθηκών·

9. τονίζει ότι υπάρχει αδιαμφισβήτητη ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία από την άποψη των πολιτών της ΕΕ, η οποία αφορά τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στους οικισμούς και στην ΕΕ στο σύνολό της. Η βελτίωση της ποιότητας ζωής στους οικισμούς αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχή εφαρμογή όλων των άλλων πολιτικών της ΕΕ. Η εν λόγω ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία μπορεί να εξεταστεί σε περιορισμένο μόνο βαθμό με μια τομεακή προσέγγιση, πολύ αποτελεσματικά όμως με περιφερειακές οριζόντιες προτεραιότητες, όπως η ποιότητα ζωής στους οικισμούς (δηλαδή η τοπική και η περιφερειακή κινητικότητα, ιδίως η κινητικότητα του εργατικού δυναμικού, η απασχόληση και η απασχολησιμότητα, οι κοινωνικές και οι πολιτιστικές υπηρεσίες, η ένταξη και η ενσωμάτωση, η ασφάλεια κλπ.) και στις έξυπνες κοινότητες, η αξιοποίηση των τοπικών οικονομικών και μη οικονομικών δυνατοτήτων και ούτω καθεξής. Η εφαρμογή τομεακών προτεραιοτήτων για την αντιμετώπιση των σημαντικότερων προτεραιοτήτων από τη σκοπιά των πολιτών μπορεί να παραγάγει περιορισμένα μόνο αποτελέσματα (και όντως έτσι γίνεται), επειδή δεν είναι προσαρμοσμένες στις τοπικές συνθήκες, συχνά εγείρουν δε (σε πολλές περιπτώσεις δικαιολογημένες) αμφιβολίες μεταξύ των πολιτών όσον αφορά τα οφέλη όχι μόνο για τους ίδιους, αλλά και για την ΕΕ στο σύνολό της. Για τον λόγο αυτό και προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα θέματα που αντιπροσωπεύουν αυτή ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία για τους πολίτες της ΕΕ, μόνο μια ολοκληρωμένη εδαφική προσέγγιση που θα βασίζεται στις τοπικές συνθήκες μπορεί να χρησιμοποιηθεί αποτελεσματικά, και όχι μια τομεακή ή μια εθνική προσέγγιση·

10. υπενθυμίζει ότι η 7η Έκθεση για τη Συνοχή, που δημοσιεύθηκε το 2017, καταδεικνύει αύξηση των υποπεριφερειακών ανισοτήτων, ακόμη και στο εσωτερικό των πλουσιότερων περιφερειών. Μπροστά στην πρόκληση της διόρθωσης αυτών των υποπεριφερειακών ανισοτήτων, οι ΟΕΕ είναι ένα εργαλείο που δεν χρησιμοποιείται επαρκώς. Η εμπειρία της περιόδου 2014-2020 καταδεικνύει ότι οι ολοκληρωμένες εδαφικές επενδύσεις (ΟΕΕ) και τα μέσα τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών φορέων μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να συνδράμουν τις αστικές ή τις αγροτικές περιοχές που αντιμετωπίζουν τις μεγαλύτερες δυσκολίες. Πράγματι, σε ορισμένες ευρωπαϊκές περιφέρειες, η χρήση των ΟΕΕ και η κατανομή των κονδυλίων του ΕΤΠΑ βασίζονται στους δείκτες ανεργίας και οικονομικής δραστηριότητας. Οι περιοχές που αντιμετωπίζουν τις μεγαλύτερες δυσχέρειες έχουν λάβει περισσότερα κονδύλια από τις πλέον ευημερούσες περιοχές. Η λογική αυτή της εδαφικής δικαιοσύνης είναι θεμελιώδους σημασίας για να εξασφαλιστεί ότι καμία περιοχή δεν θα παρουσιάσει υστέρηση σε σχέση με τα παγκόσμια επίπεδα ανάπτυξης·

11. επικροτεί την έκθεση με τίτλο «*Integrated territorial and urban strategies: how are ESIF adding value in 2014-2020?*» [«Ολοκληρωμένες εδαφικές και αστικές στρατηγικές: με ποιον τρόπο προσφέρουν τα ΕΔΕΤ προστιθέμενη αξία στην περίοδο 2014-2020;»]⁽¹⁾, η οποία δημοσιεύτηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Δεκέμβριο του 2017 και συμφωνεί με τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτήν. Στην προαναφερόμενη έκθεση, η ΕτΠ επιθυμεί να υπογραμμίσει ιδιαίτερα τα ακόλουθα σημεία, τα οποία αντιστοιχούν στη μέχρι σήμερα εμπειρία των τοπικών και των περιφερειακών αρχών:

— Οι ΟΕΕ διαθέτουν το δυναμικό να στοχοθετήσουν τις αναπτυξιακές ανάγκες και τα αναπτυξιακά προβλήματα, και να σχεδιάσουν απαντήσεις από τη βάση προς την κορυφή, με την ενεργό συμμετοχή των κατά τόπους πολιτών και θεσμικών φορέων, ούτως ώστε να διασφαλίσουν ότι «κανένα άτομο και καμία περιοχή δεν θα παραγκωνιστεί». Οι ολοκληρωμένες εδαφικές επενδύσεις έχουν επίσης τη δυνατότητα να ανταποκριθούν στις τοπικές κρίσεις ή στις απρόβλεπτες εξελίξεις με ολοκληρωμένες δέσμες μέτρων που προσδίδουν ουσία στα σχέδια δράσης.

— Οι στρατηγικές αστικής ή εδαφικής ανάπτυξης αποτελούν σαφή απόδειξη μιας πολιτικής συνοχής η οποία προωθεί την εφαρμογή των τοποκεντρικών προσεγγίσεων για την περιφερειακή και αστική ανάπτυξη, και ενθαρρύνει την υιοθέτηση δεσμών παρεμβάσεων με τοποκεντρικό χαρακτήρα, οι οποίες σχεδιάστηκαν σύμφωνα με τις απόψεις των ενδιαφερομένων φορέων αλλά και σε συνάρτηση με τους γενικούς στόχους της ΕΕ, καθώς και με την «προστιθέμενη αξία» και την ευελιξία της ΕΕ.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/integrated_strategies/integrated_strategies_en.pdf.

- Οι στρατηγικές αυτές αντανακλούν την ολοκληρωμένη ανάπτυξη — πρόκειται για πολυτομεακές, πολυμερείς και, σε πολλές περιπτώσεις, πολυταμειακές στρατηγικές. Επιπλέον, ενθαρρύνουν την οριζόντια και την κάθετη συνεργασία, την εδαφική ολοκλήρωση και τη διάδοση των γνώσεων. Μολονότι εδώ και καιρό διεξάγεται συνεχής συζήτηση σε επίπεδο ΕΕ σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να προωθηθεί η βελτίωση της συνεργασίας και της ολοκλήρωσης σε όλους τους τομείς πολιτικής και μεταξύ των αρχών, η ολοκλήρωση των παρεμβάσεων είναι, συχνά, μια πιο πρακτική και υλοποιήσιμη μέθοδος σε τοπικό επίπεδο.
- Οι ΟΕΕ παρέχουν ένα σημαντικό επίπεδο θεσμικής καινοτομίας στην περιφερειακή και στην αστική ανάπτυξη και δημιουργούν νέες σχέσεις ή και νέες μεθόδους λειτουργίας. Η διαδικασία ανάπτυξης και εφαρμογής της στρατηγικής ενθάρρυνε ή κατέστησε αναγκαίους νέους τρόπους εργασίας, σκέψης και συνεργασίας. Σε πολλές περιπτώσεις, η εν λόγω διαδικασία δρομολόγησε επίσης τη συνεργασία και δημιουργήσε δίκτυα μεταξύ διαφόρων κέντρων/περιοχών.

Οι ολοκληρωμένες εδαφικές επενδύσεις και η τρέχουσα περίοδος προγραμματισμού

12. υποστηρίζει ότι οι ολοκληρωμένες εδαφικές επενδύσεις (ΟΕΕ) φαίνεται να αποτελούν ένα άκρως αποτελεσματικό εργαλείο για την εφαρμογή μιας τοποκεντρικής προσέγγισης και χρησιμοποιούνται ήδη σε πολλά κράτη μέλη κατά την τρέχουσα περίοδο προγραμματισμού σε διάφορες περιστάσεις και υπό διάφορες μορφές, για παράδειγμα, από τις περιφερειακές ολοκληρωμένες εδαφικές επενδύσεις έως τους αστικούς οικισμούς (ΟΕΕ για την αστική ανάπτυξη, σύμφωνα με το άρθρο 7 του κανονισμού ΕΤΠΑ), τις δράσεις τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων (ΤΑΠΤΚ) και άλλα ολοκληρωμένα εδαφικά εργαλεία·

13. εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι, κατά την προετοιμασία για την τρέχουσα περίοδο προγραμματισμού, δημοσιεύθηκαν αρκετά πρώτης τάξεως έγγραφα στα οποία επισημάνθηκε η σκοπιμότητα υιοθέτησης μιας ολοκληρωμένης εδαφικής προσέγγισης βασισμένης στις τοπικές συνθήκες οι οποίες αλλάζουν με την πάροδο του χρόνου, με στόχο τα κονδύλια της ΕΕ να καταστούν πιο αποδοτικά και περισσότερο εστιασμένα στα αποτελέσματα των έργων. Στα έγγραφα αυτά προτείνονται οι αρχές που χρειάζεται πραγματικά να διέπουν την προσέγγιση και την εφαρμογή. Δυστυχώς, όμως, οι εν λόγω αρχές δεν εφαρμόζονται πάντοτε συστηματικά και, κατά την τρέχουσα περίοδο προγραμματισμού, έχει επικρατήσει μια εθνική και εξαιρετικά τομεακή προσέγγιση, η οποία μπορεί μεν να συνεπάγεται λιγότερο διοικητικό φόρτο για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εντούτοις δεν επιτυγχάνει το απαιτούμενο αποτέλεσμα σε συγκεκριμένες περιφέρειες και για συγκεκριμένους πολίτες της ΕΕ, όπως προκύπτει σαφώς από τις πρόσφατες συζητήσεις σχετικά με την κατάσταση της πολιτικής για τη συνοχή·

14. θεωρεί ότι το σημαντικότερο από τα προαναφερθέντα έγγραφα είναι η «Ατζέντα για μια μεταρρύθμιση της πολιτικής συνοχής — Μια εδαφική προσέγγιση για την αντιμετώπιση των προκλήσεων και προσδοκιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης», έγγραφο το οποίο είναι γνωστό ως έκθεση Barca και δημοσιεύθηκε τον Απρίλιο του 2009. Στο έγγραφο αυτό, η ολοκληρωμένη εδαφική και η τοποκεντρική προσέγγιση προβάλλονται ως ο ακρογωνιαίος λίθος της αναζωογόνησης της πολιτικής για τη συνοχή και συνιστάται «μια τοποκεντρική αναπτυξιακή στρατηγική επικεντρωμένη σε βασικούς στόχους, τόσο οικονομικούς όσο και κοινωνικούς».

15. επιδοκιμάζει το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ΓΔ Regio) έχει επίσης καταρτίσει ένα ιδιαίτερα αξιολογικό έγγραφο σε συνεργασία με εμπειρογνώμονες, με τίτλο «Scenarios for Integrated Territorial Investment» (Σενάρια για ολοκληρωμένες εδαφικές επενδύσεις), το οποίο δημοσιεύθηκε τον Ιανουάριο του 2015 και προβάλλει τέσσερα σενάρια για την υλοποίηση ολοκληρωμένων εδαφικών επενδύσεων σε συνάρτηση με τις ποικίλες συνθήκες και τα χαρακτηριστικά της εκάστοτε περιοχής. Οι προτάσεις που διατυπώνονται σε αυτό έχουν εφαρμοστεί μόνο σε περιορισμένο βαθμό κατά την τρέχουσα περίοδο προγραμματισμού, ιδίως λόγω της καθυστερημένης δημοσίευσής τους (δηλ. μόλις το 2015). Το έγγραφο αυτό θα ήταν σκόπιμο να χρησιμεύσει ως αφετηρία για τις συζητήσεις σχετικά με το μέλλον των ΟΕΕ·

16. χαιρετίζει το γεγονός ότι 20 κράτη μέλη συμμετείχαν οικειοθελώς στην υλοποίηση ΟΕΕ κατά την τρέχουσα περίοδο προγραμματισμού. Δυστυχώς, ορισμένες χώρες χρησιμοποίησαν τις ΟΕΕ μόνον όσον αφορά την εφαρμογή του άρθρου 7 του κανονισμού ΕΤΠΑ, το οποίο ορίζει ότι τουλάχιστον το 5 % των εθνικών κονδυλίων του ΕΤΠΑ στο πλαίσιο του στόχου «Επενδύσεις στην ανάπτυξη και την απασχόληση» πρέπει να προορίζεται για ολοκληρωμένες στρατηγικές αστικής ανάπτυξης, χωρίς να λαμβάνουν δεδόντως υπόψη τις πραγματικές ανάγκες σε τοπικό και σε περιφερειακό επίπεδο. Ένας σημαντικός αριθμός κρατών μελών χρησιμοποίησε το εν λόγω εργαλείο και ευρύτερα («θεματικές ΟΕΕ» βάσει του άρθρου 36 του κανονισμού περί κοινών διατάξεων [ΚΚΔ])· Αυτό το σημαντικό δυναμικό για την υλοποίηση ολοκληρωμένων επενδύσεων θα μπορούσε να βελτιστοποιηθεί μελλοντικά με βάση τα υφιστάμενα παραδείγματα ορθής πρακτικής και με την περαιτέρω προσαρμογή του εργαλείου των ΟΕΕ στις ποικίλες τοπικές και περιφερειακές ανάγκες, καθώς και με την εφαρμογή των συστάσεων που διατυπώνονται στην παρούσα γνωμοδότηση·

17. εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι υπήρξε σημαντική καθυστέρηση στην εφαρμογή των ολοκληρωμένων εδαφικών προσεγγίσεων και για το ότι δεν κατέστη ακόμη δυνατό το συγκεκριμένο εργαλείο να δημιουργήσει όλες τις συνέργειες που θα μπορούσε και θα έπρεπε να παράγει. Ωστόσο, το στοιχείο αυτό δεν μπορεί ούτε και πρέπει να επεκταθεί και να τροφοδοτήσει την άποψη ότι η εφαρμογή της πολιτικής συνοχής της ΕΕ μέσω των ολοκληρωμένων εδαφικών επενδύσεων δεν είναι αποτελεσματική. Αντιθέτως, με δεδομένες τις επιπλοκές και την έλλειψη σαφήνειας, και μόνον το γεγονός ότι το εν λόγω εργαλείο τέθηκε σε εφαρμογή —χάρη στις μεγάλες προσπάθειες του προσωπικού όλων των ενδιαφερομένων— και αποδίδει αποτελέσματα με πραγματική θετική επίδραση για την εκάστοτε περιοχή και τους πολίτες της, αποτελεί απόδειξη των δυνατοτήτων του. Επιπλέον, η ΕτΠ προβάλλει την προστιθέμενη αξία των ολοκληρωμένων εδαφικών προσεγγίσεων στις περιπτώσεις όπου λειτούργησαν ως μοχλός για την οικοδόμηση ικανοτήτων σε συγκεκριμένα πεδία, διευκολύνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο την υιοθέτηση μιας ολοκληρωμένης εδαφικής προσέγγισης και την εφαρμογή της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης, παράμετροι οι οποίες δεν υπήρχαν προηγουμένως.

Όπως προέκυψε από το εργαστήριο σχετικά με την πορεία υλοποίησης της αειφόρου αστικής ανάπτυξης και των ΟΕΕ, το οποίο πραγματοποιήθηκε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών το 2017 ⁽²⁾, οι κύριες δυσκολίες όσον αφορά τη δρομολόγηση των ΟΕΕ κατά την τρέχουσα περίοδο προγραμματισμού είναι οι εξής:

- Η καθυστερημένη παράδοση του «Εγγράφου καθοδήγησης για τα κράτη μέλη σχετικά με την ολοκληρωμένη αειφόρο αστική ανάπτυξη» («Guidance for Member States on Integrated Sustainable Urban Development») [άρθρο 7 του κανονισμού ΕΤΠΑ], το οποίο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε τον Μάιο του 2015. Μόνον κατόπιν τούτου του εγγράφου τέθηκαν οι βάσεις για τη διαμόρφωση της αρχιτεκτονικής που απαιτείται για την υλοποίηση των ΟΕΕ στα κράτη μέλη, την οριοθέτηση των αστικών περιοχών και τον προσδιορισμό των απαιτούμενων διαδικασιών για την έγκριση εγγράφων πολιτικής στον τομέα της αστικής ανάπτυξης, καθώς και για την εκπόνηση των συγκεκριμένων εγγράφων αυτών καθ' εαυτών. Μόνον κατόπιν τούτου μπορούσε να ξεκινήσει ο προγραμματισμός επιμέρους έργων.
- Το κυριότερο πρόβλημα σχετικά με την εκπόνηση και την εφαρμογή των εγγράφων πολιτικής για τις αστικές περιοχές όσον αφορά τις ΟΕΕ συνίσταται στο γεγονός ότι, στις περισσότερες χώρες, τα επιχειρησιακά προγράμματα (ΕΠ) είχαν ήδη εγκριθεί κατά την έναρξη του προπαρασκευαστικού σταδίου της εφαρμογής των ΟΕΕ -μαζί με τους δείκτες τους και τα συστήματα διαχείρισής τους- χωρίς συνεκτίμηση των ΟΕΕ. Ως εκ τούτου, οι αστικές στρατηγικές όφειλαν να προσαρμοστούν στην πληθώρα προϋπαρχόντων επιχειρησιακών προγραμμάτων και δεικτών, με αποτέλεσμα τον σημαντικό περιορισμό της ευελιξίας των εν λόγω στρατηγικών και της πραγματικής συνεργικής τους επίδρασης.
- Σε ορισμένες περιπτώσεις, δεν πραγματοποιήθηκε η υποχρεωτική κατανομή πόρων των επιχειρησιακών προγραμμάτων στις ΟΕΕ, με συνέπεια να καθίσταται ουσιαστικά κενή περιεχομένου η συνολική έννοια της υλοποίησης και της επίτευξης συνεργικών αποτελεσμάτων μέσω μιας ΟΕΕ.
- Η εμφάνιση καθυστερήσεων από πλευράς υλοποίησης και η δημιουργία ασκόπως περίπλοκων δομών εφαρμογής των ΟΕΕ στο πλαίσιο των οποίων -ακόμη και σε επίπεδο αστικών περιοχών- συγκροτούνται ενδιάμεσοι φορείς επιφορτισμένοι να παρακολουθούν και να αξιολογούν έργα, ενώ στην πραγματικότητα η επιλογή των έργων πραγματοποιείται κατά κύριο λόγο από τις διαχειριστικές αρχές του εκάστοτε επιχειρησιακού προγράμματος. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι δομές αυτές θεωρούνται δυσανάλογες, λόγω τόσο των περιορισμένων πόρων που χορηγούνται στις ΟΕΕ όσο και των ελάχιστων εξουσιών που διαθέτουν οι εν λόγω ενδιάμεσοι φορείς ή λόγω της ενδεχόμενης αλληλεπικάλυψης των ενεργειών. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η ύπαρξη τόσο πολύπλοκων συστημάτων υλοποίησης περιπλέκει ασκόπως την όλη διαδικασία.
- Κατά τη διαδικασία εφαρμογής, δεν λαμβάνονται επαρκώς υπόψη οι αρμοδιότητες και οι εξουσίες των αρμόδιων για την επιλογή δραστηριοτήτων οργανισμών (όπως ορίζονται στο άρθρο 7 του κανονισμού ΕΤΠΑ). Κατά την εφαρμογή ολοκληρωμένων εδαφικών στρατηγικών βιώσιμης αστικής ανάπτυξης σε λειτουργική έκταση που υπερβαίνει τα επίσημα αστικά όρια, πρέπει να επιφυλάσσεται ισχυρότερος ρόλος στις υποπεριφερειακές αρχές που λειτουργούν βάσει ευρείας σύμπραξης φορέων της περιοχής και βάσει της αρχής της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης, καθότι ο ρόλος αυτός, συνήθως, δεν κατοχυρώνεται επαρκώς από νομικής άποψης.

Το εργαστήριο επισήμανε επίσης τις θετικές πτυχές, ιδίως τους σταθερούς πόρους για την εφαρμογή των στρατηγικών, καθώς και τη δημιουργία συνεργιών μεταξύ έργων και, πάνω απ' όλα, την αντιμετώπιση ζητημάτων με βάση τις τοπικές συνθήκες και δυνατότητες, δηλαδή την πραγματική εφαρμογή μιας τοποκεντρικής προσέγγισης.

Η ακολουθητέα πορεία μετά το 2020 — προτάσεις για την επόμενη περίοδο προγραμματισμού

18. Θεωρεί ότι, προκειμένου να διερευνηθεί η βέλτιστη διαδικασία υλοποίησης των ΟΕΕ μετά το 2020, θα πρέπει να αξιοποιηθεί η εμπειρία που αποκτήθηκε από την έως τώρα υλοποίησή τους. Ωστόσο, για την επόμενη περίοδο προγραμματισμού, δεν αρκεί απλώς να τροποποιηθεί το ισχύον εθελοντικό σύστημα υλοποίησης των ΟΕΕ. Οι υφιστάμενες εμπειρίες θα πρέπει να αντιμετωπιστούν απλώς και μόνο ως αποτελέσματα της δοκιμής πειραματικών σχεδίων, τα οποία θα ήταν σκόπιμο να χρησιμοποιηθούν ως βάση για την έμπρακτη μετατροπή της πολιτικής της ΕΕ για τη συνοχή σε μια πολιτική βασισμένη στην περιφερειακή ανάπτυξη, καθώς και σε μια ολοκληρωμένη εδαφική και τοποκεντρική προσέγγιση, η οποία θα είναι πραγματικά σε θέση να αξιοποιεί στο έπακρο τις δυνατότητες της εδαφικής επικράτειας και να διευθετεί τα προβλήματα και τις προκλήσεις που τίθενται από οικονομική και κοινωνική άποψη, προς όφελος τόσο των πολιτών της ΕΕ όσο και της ΕΕ στο σύνολό της.

19. προτείνει το έγγραφο με τίτλο «Σενάρια για ολοκληρωμένες εδαφικές επενδύσεις» να αποτελέσει τη βάση για την επόμενη περίοδο προγραμματισμού και να εφαρμοστεί στον μέγιστο δυνατό βαθμό. Η προσέγγιση των ΟΕΕ θα πρέπει να αξιοποιηθεί ακόμη περισσότερο και πέραν των αστικών περιοχών, όπου συνήθως χρησιμοποιείται σήμερα, και θα πρέπει να εφαρμοστεί ευρύτερα για τις λειτουργικές και αγροτικές περιοχές οι οποίες καθορίζονται με διάφορους τρόπους βάσει των εκάστοτε τοπικών συνθηκών, σύμφωνα με τα τέσσερα σενάρια που σκιαγραφούνται στο εν λόγω έγγραφο. Η εφαρμογή του μέσου των ολοκληρωμένων εδαφικών επενδύσεων στις λειτουργικές περιοχές έχει μεγάλη σημασία καθώς η παροχή στοχευμένης στήριξης σε αυτές τις περιφέρειες, με βάση μια στρατηγική από τη βάση προς την κορυφή, μπορεί να είναι ιδιαίτερα αποτελεσματική και αποδοτική για τη δημιουργία συνεργιών μεταξύ ενδογενών πόρων και εξωτερικής βοήθειας. Θα πρέπει να είναι υποχρεωτικό για όλα τα κράτη μέλη να

⁽²⁾ Η εκδήλωση ήταν πρωτοβουλία της περιφέρειας της Μούρθια (Ισπανία) συνδιοργανώνεται με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στο πλαίσιο του μηχανισμού «TaieX Regio Peer 2 Peer» [ο μηχανισμός αυτός δημιουργήθηκε προκειμένου να προωθηθεί η ανταλλαγή γνώσεων και ορθών πρακτικών μεταξύ των φορέων που διαχειρίζονται τις χρηματοδοτήσεις από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και το Ταμείο Συνοχής, ώστε να ενισχύουν τη διοικητική τους ικανότητα και να βελτιώνουν τα αποτελέσματα που παράγουν οι επενδύσεις της ΕΕ.

καταστήσουν δυνατή την εφαρμογή του εργαλείου των ολοκληρωμένων εδαφικών επενδύσεων κατά την επόμενη περίοδο προγραμματισμού, ούτως ώστε οι ΟΕΕ να αναπτύξουν πλήρως το δυναμικό τους και να αποτελέσουν το βασικό εργαλείο για την εφαρμογή της πολιτικής περιφερειακής συνοχής της ΕΕ, με βάση, σε κάθε περίπτωση, την αρχή της σύμπραξης και με τη διασφάλιση ότι οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές συμμετέχουν πλήρως στη χάραξη, την ανάπτυξη, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της προτεινόμενης στρατηγικής·

20. προτείνει, επίσης, οι λειτουργικές περιοχές που σχηματίζουν ένα λογικό σύνολο —και οι οποίες δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν σε μέγεθος τις περιφέρειες NUTS III— να αποτελέσουν το σημείο εκκίνησης κατά τον σχεδιασμό γενικών ολοκληρωμένων στρατηγικών, εκτός και εάν υπάρχουν λογικοί δεσμοί στην εκάστοτε περιοχή που δημιουργούν μια διαφορετική λειτουργική οντότητα εντός της οποίας θα μπορεί να εφαρμόζεται πιο αποτελεσματικά η στρατηγική. Αυτό δεν σημαίνει ότι οι αρχές NUTS III ή της παρεμφερούς περιφέρειας θα πρέπει να είναι και το μοναδικό όργανο διαχείρισης για την εφαρμογή της στρατηγικής ΟΕΕ ούτε ότι θα πρέπει να χαράσσεται μόνο μία ολοκληρωμένη στρατηγική στην εν λόγω περιοχή. Αντιθέτως, η ΕΠΠ θεωρεί σκόπιμη τη δημιουργία, ανάλογα με τις τοπικές και τις λειτουργικές συνθήκες και τους λογικούς δεσμούς, επιμέρους ολοκληρωμένων στρατηγικών εδαφικών επενδύσεων για τους διαφορετικούς τύπους περιοχών ως μέρος του προαναφερθέντος λειτουργικού συνόλου. Εντούτοις, τα αποτελέσματα και οι επιδράσεις τους πρέπει να εναρμονίζονται σε αυτό το επίπεδο. Η εναρμόνιση αυτή πρέπει επίσης να επιτρέπει τη δημιουργία θεματικών λογικών δεσμών με τις γειτονικές περιφέρειες και να συνοδεύεται από τη συνεκτίμηση των συμφερόντων ή των απαιτήσεων των χαμηλότερων εδαφικών μονάδων. Ωστόσο, η εφαρμογή και η διαχείριση των στρατηγικών θα πρέπει να πραγματοποιούνται κατά τρόπο ώστε να μεγιστοποιείται το αποτέλεσμα, πάνω απ' όλα δε να διενεργούνται σε εθελοντική βάση και να σέβονται τις τοπικές συνθήκες και περιστάσεις·

21. συνιστά θερμά τη συγκέντρωση όλων των πόρων που προορίζονται για τις ολοκληρωμένες εδαφικές επενδύσεις σε ένα πολυταμειακό επιχειρησιακό πρόγραμμα, εάν είναι δυνατόν, ούτως ώστε καθεμία από τις ΟΕΕ να αντιστοιχεί πάντοτε σε ένα και μόνο επιχειρησιακό πρόγραμμα — δηλαδή, οι επιμέρους φορείς που υλοποιούν τις ΟΕΕ θα πρέπει να επικοινωνούν με μία μόνο διαχειριστική αρχή του επιχειρησιακού προγράμματος. Ουσιαστικά, η προστιθέμενη αξία των ΟΕΕ είναι πολύ μεγαλύτερη όταν αυτές χρηματοδοτούνται από πολλές πηγές. Μια κοινή δέσμη κανόνων, η οποία θα ενοποιεί τις επενδύσεις από το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ, το Ταμείο Συνοχής και τις πτυχές του ΕΓΤΑΑ που αφορούν την αγροτική ανάπτυξη εν γένει, θα ήταν ο πλέον αποτελεσματικός τρόπος υλοποίησης των στόχων της πολιτικής για τη συνοχή. Εάν δεν προκριθεί η ιδέα της σύνδεσης των ΟΕΕ με ένα ενιαίο επιχειρησιακό πρόγραμμα κατά την επόμενη περίοδο προγραμματισμού, θα χρειαστεί να αποφευχθεί η δημιουργία πολύπλοκων συνδέσεων με επιμέρους τομεακά επιχειρησιακά προγράμματα. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών τάσσεται υπέρ των πολυταμειακών προγραμμάτων που εφαρμόζονται σε περιφερειακό επίπεδο. Το επιχειρησιακό πρόγραμμα, του οποίου μέρος είναι και οι ΟΕΕ, θα πρέπει να χρηματοδοτείται από διάφορα ταμεία. Για να επιτευχθούν σημαντικότερες συνέργειες, θα πρέπει ωστόσο να υπάρχει επίσης η δυνατότητα, με τη βοήθεια των ΟΕΕ, να αναπτύσσονται —όπου κρίνεται σκόπιμο— λειτουργικοί δεσμοί με τα άλλα επιχειρησιακά προγράμματα και άλλα μέσα, όπως το πρόγραμμα «Ορίζων» και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ). Οι φορείς υλοποίησης των ΟΕΕ σε όλα τα επίπεδα θα πρέπει να διαθέτουν τη μέγιστη δυνατή ευελιξία όσον αφορά την επίτευξη των στόχων. Η δυνατότητα καθορισμού ενός επικεφαλής ταμείου για τεχνική βοήθεια θα μπορούσε επίσης να διευκολύνει την εφαρμογή στην πράξη των μέσων που χρηματοδοτούνται από διάφορα ταμεία·

22. φρονεί ότι, κατά την εφαρμογή μιας ΟΕΕ, θα πρέπει να συνυπολογίζονται δείκτες παραγωγικότητας και επιδόσεων κατάλληλα προσαρμοσμένοι για τον απώτατο σκοπό της συγκεκριμένης ολοκληρωμένης εδαφικής επένδυσης. Η ύπαρξη ειδικών δεικτών για αυτό το μέσο προγραμματισμού είναι αναγκαία και, κατά συνέπεια, κατά τη χάραξη των επιχειρησιακών προγραμμάτων, οι περιφερειακές αρχές πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να υποβάλλουν δικούς τους δείκτες, οι οποίοι θα αξιολογούνται από τις υπηρεσίες της Επιτροπής προκειμένου να βρεθεί ένας συνδυασμός μεταξύ των προτεινόμενων δράσεων, των δεικτών μέτρησης και των στόχων της εκάστοτε ΟΕΕ. Επίσης, πρέπει να δοθεί προσοχή στα νομικά ζητήματα (βλ. καθεστώς δημόσιων ενισχύσεων) που εγείρει ενίοτε η θετική διάκριση υπέρ του αντικειμενικού και υποκειμενικού πεδίου της ΟΕΕ, όπως π.χ. οι όροι που καθορίζονται στην ανοικτή και ανταγωνιστική πρόσκληση υποβολής προτάσεων·

23. συνιστά περαιτέρω ο ορισμός των περιοχών ΟΕΕ, οι διατάξεις εφαρμογής τους, οι στόχοι και οι δημοσιονομικές πιστώσεις τους να καθορίζονται σαφώς εκ των προτέρων στις συμφωνίες εταιρικής σχέσης (ή σε παρόμοια έγγραφα που καθορίζουν τις σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών και της ΕΕ κατά τη μελλοντική περίοδο προγραμματισμού) και στα επιχειρησιακά αντίστοιχα προγράμματα (μέρος των οποίων πρέπει απαραίτητως να είναι). Παράλληλα, κατά την έγκριση του αντίστοιχου επιχειρησιακού προγράμματος, κάθε φορέας που υλοποιεί μια ΟΕΕ θα πρέπει να διαπραγματεύεται και να εγκρίνει, από κοινού με τη διαχειριστική αρχή του εν λόγω επιχειρησιακού προγράμματος, μια συμφωνία με την Επιτροπή (άμεση τριμερής συμφωνία μεταξύ των φορέων που υλοποιούν την ΟΕΕ, της διαχειριστικής αρχής του επιχειρησιακού προγράμματος και της Επιτροπής), η οποία είναι ζωτικής σημασίας για την επιτυχημένη υλοποίηση. Στη συγκεκριμένη συμφωνία θα πρέπει να προσδιορίζονται οι μέθοδοι υλοποίησης και να διαμορφώνονται δείκτες εστιασμένοι στην πραγματική επίδραση της στρατηγικής ΟΕΕ στην εν λόγω περιοχή. Στα δε κράτη όπου η αρχή της εταιρικής σχέσης δεν έχει παγιωθεί δένδτως και παραμένει παντελώς υποτυπώδης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να βοηθήσει στη δημιουργία σχέσεων που θα βασίζονται σε πραγματική εταιρική σχέση, ιδίως όταν πρόκειται για την υλοποίηση των ΟΕΕ·

24. επισημαίνει ότι, σύμφωνα με την εμπειρία που αποκτήθηκε από την μέχρι στιγμής υλοποίηση όχι μόνο των ΟΕΕ αλλά και από την εφαρμογή του ΕΤΣΕ σε περιφερειακό επίπεδο, εκτιμάται, σε γενικές γραμμές, ότι —προκειμένου να διασφαλιστούν η σταθερότητα και οι συνακόλουθες επιδράσεις— η διαχείριση και η χρηματοδότηση των ΟΕΕ πρέπει να πραγματοποιούνται απαραίτητως βάσει συνολικής επιχορήγησης, με επακριβή προσδιορισμό των στόχων, των δεικτών, των πόρων και της ευθύνης υλοποίησής τους. Ωστόσο, η συνολική αυτή επιχορήγηση δεν πρέπει να θεωρείται ως πηγή κεφαλαίων που μπορεί να χρησιμοποιείται κατά βούληση, αλλά οφείλει να συνδέεται σαφώς με την επίτευξη των στόχων και των δεικτών που καθορίζονται ξεχωριστά για κάθε στρατηγική ΟΕΕ στο πλαίσιο της διαπραγμάτευσης του σχετικού επιχειρησιακού προγράμματος. Το

ολοκληρωμένο πρόγραμμα ενισχύσεων πρέπει να εγγυάται την προβλεψιμότητα και την ασφάλεια των πόρων για την εφαρμογή των στρατηγικών ΟΕΕ και με τον τρόπο αυτό να επιτρέπει έναν ευέλικτο συνδυασμό του εν λόγω χρηματοδοτικού πόρου με άλλα ευρωπαϊκά και εθνικά εργαλεία (π.χ. ΕΤΣΕ και Ορίζοντας) και με τους ίδιους πόρους. Με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται η υιοθέτηση μιας πραγματικής στρατηγικής προσέγγισης στο πλαίσιο της εφαρμογής ολοκληρωμένων εδαφικών επενδύσεων και η επίτευξη της μέγιστης δυνατής ενσωμάτωσης των πόρων και των μέγιστων συνεργειών στο εσωτερικό των υποπεριφερειών, καθώς και σε διάφορες περιοχές εντός μιας περιφέρειας·

25. Θεωρεί ότι η εφαρμογή μιας ΟΕΕ πρέπει να οδηγεί στη βελτίωση της οικονομικής διαχείρισης των επιχειρησιακών προγραμμάτων· Η συμπληρωματικότητα δεν συνεπάγεται μεγαλύτερη χρηματοδότηση για την έναρξη εφαρμογής του εν λόγω μέσου προγραμματισμού· Θα πρέπει να προτιμάται η παροχή κινήτρων από την επιβολή κυρώσεων, ώστε να βελτιωθούν οι προϋποθέσεις από άποψη ποσοστού συγχρηματοδότησης για την κάλυψη του επενδυτικού κόστους που συνδέεται άμεσα με τον στόχο της ΟΕΕ·

26. συνιστά, επίσης, οι φορείς υλοποίησης οι οποίοι εφαρμόζουν ΟΕΕ να εξαρτώνται αποκλειστικά από τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές σε διαφορετικά επίπεδα, τις ενώσεις δήμων και τα συμβούλια εδαφικής ανάπτυξης που δημιουργήθηκαν βάσει νομοθετικών διατάξεων, τις ευρωπαϊκές και τα διαπεριφερειακά όργανα εδαφικής συνεργασίας, δεδομένου ότι αυτοί είναι οι μόνοι φορείς που μπορούν να εγγυηθούν την υλοποίηση των καθορισμένων στρατηγικών· Επίσης, χρειάζονται να τους παρασχεθεί η μέγιστη δυνατή ευελιξία τόσο σχετικά με την επιλογή των δραστηριοτήτων και των παρεμβάσεων που απαιτούνται για την επίτευξη των στόχων όσο και σχετικά με την έκταση και την προβλεπόμενη χρήση της στήριξης προκειμένου να είναι σε θέση να συνδυάζουν δεόντως τους ίδιους πόρους τους με τους πόρους της ΕΕ, των κρατών μελών και του ιδιωτικού τομέα για την επίτευξη της βέλτιστης συνεργικής επίδρασης στο πλαίσιο της στρατηγικής· Θα ήταν επίσης σκόπιμο, κατά την υλοποίηση της στρατηγικής, να δοθεί στις εν λόγω αρχές η δυνατότητα να τροποποιούν την έκταση και την προβλεπόμενη χρήση της στήριξης, σε συνάρτηση με τις μεταβαλλόμενες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες της εκάστοτε περιοχής, με μέλημα την αποτελεσματικότερη δυνατή επίτευξη των στόχων και τη δημιουργία όσο το δυνατόν υψηλότερης ευρωπαϊκής προστιθέμενης αξίας· Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καλείται να δημιουργήσει ασφάλεια δικαίου θεσπίζοντας σαφείς κανόνες σχετικά με ζητήματα ευθύνης κατά τη χρήση των ΟΕΕ·

27. Θεωρεί ότι έχει καίρια σημασία να ξεπεραστεί η απλή ομαδοποίηση έργων που συγχρηματοδοτούνται από διάφορα ταμεία και να επιδιωχθεί μια πραγματική στρατηγική πρόσφορη ολοκληρωμένης διαχείρισης· Υπό αυτή την έννοια, επισημαίνει ότι, για να εξασφαλιστεί μεγαλύτερη αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα των ΟΕΕ, κρίνεται αναγκαία μεγαλύτερη στήριξη και παροχή πρακτικών κατευθύνσεων για την καλύτερη κατανόηση του εργαλείου, καθώς και καλύτερη χάραξη και εφαρμογή των στρατηγικών, προκειμένου να αξιοποιείται στο έπακρο το δυναμικό του μέσου αυτού· Προς τον σκοπό αυτόν, συνιστά να σταθμιστεί το ενδεχόμενο θέσπισης μιας ειδικής δομής μόνιμης στήριξης για τις περιφέρειες που ενδιαφέρονται να κάνουν χρήση του μέσου αυτού, να προβλεφθούν δράσεις ενημέρωσης και παροχής συμβουλών, και να προωθηθεί η ανταλλαγή ορθών πρακτικών·

28. επισημαίνει εν κατακλείδι ότι οι προετοιμασίες για την εφαρμογή του εργαλείου ΟΕΕ για την περίοδο προγραμματισμού μετά το 2020 πρέπει να ξεκινήσουν αμέσως μετά τη δημοσίευση των μελλοντικών νομοθετικών προτάσεων για τα ΕΔΕΤ μετά το 2020, έτσι ώστε να καταρτιστούν και να συζητηθούν λεπτομερώς επιμέρους στρατηγικές ΟΕΕ με τους πολίτες και άλλους ενδιαφερόμενους πριν από τις πρώτες συζητήσεις επί των επιχειρησιακών προγραμμάτων με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή· Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι μια προσέγγιση από τη βάση προς την κορυφή είναι πολύ πιο συμμετοχική και πιο περίπλοκη και απαιτεί πολύ περισσότερο χρόνο για τις διαπραγματεύσεις παρά μια προσέγγιση από την κορυφή προς τη βάση· Η εφαρμογή του εργαλείου ΟΕΕ θα πρέπει να ενσωματωθεί στο σχέδιο νομοθετικών προτάσεων σχετικά με τα ΕΔΕΤ για την περίοδο μετά το 2020 και σε σχέδια προϋπολογισμού, τα οποία θα αποτελέσουν το θεμέλιο της μελλοντικής πολιτικής συνοχής·

Βρυξέλλες, 1 Φεβρουαρίου 2018.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών

Karl-Heinz LAMBERTZ